

**KONKURSY PRZEDMIOTOWE MKO
DLA UCZNIÓW WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
w roku szkolnym 2022/2023**

**PROGRAM MERYTORYCZNY
PRZEDMIOTOWEGO KONKURSU GEOGRAFICZNEGO
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH**

I. CELE KONKURSU

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z geografii, pogłębiania i weryfikowanie wiedzy geograficznej.
2. Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się wiedzą i korzystania z umiejętności w celu rozwiązywania zadań problemowych z geografii.
3. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia, stawiania pytań, formułowania oceny, hipotez oraz praktycznego rozwiązywania problemów dotyczących środowiska geograficznego.
4. Kształcenie umiejętności formułowania prawidłowości oraz dokonywania uogólnień dotyczących związków i zależności w środowisku geograficznym.
5. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji geograficznej oraz wykorzystania wiedzy geograficznej w praktyce.
6. Rozbudzanie ciekawości poznawczej i motywacji uczniów do dalszego uczenia się geografii i innych przedmiotów przyrodniczych.
7. Rozumienie interdyscyplinarnego charakteru geografii.
8. Popularyzacja aktualnych osiągnięć nauki w zakresie geografii i nauk pokrewnych.

II. WYMAGANIA KONKURSU

Konkurs geograficzny obejmuje i poszerza treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego z geografii w oparciu o:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 24 lutego 2017r., poz. 356)

Wymagania ogólne obejmują:

- korzystanie z różnych źródeł informacji (map, planów fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych) w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznej;
- posługiwanie się słownictwem geograficznym w celu opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym;

- wykonywanie obliczeń z zakresu astronomicznych podstaw geografii, geografii fizycznej i społeczno- ekonomicznej;
- lokalizowanie na mapach konturowych obiektów geograficznych, zjawisk i procesów przyrodniczych oraz społeczno-gospodarczych;
- czytanie i interpretację map różnej treści i o różnych skalach;
- identyfikowanie związków i zależności przyczynowo-skutkowych w środowisku przyrodniczym, społeczno-gospodarczym i kulturowym z uwzględnieniem skal przestrzennych (od lokalnej do globalnej), formułowanie uogólnień i twierdzeń o prawidłowościach;
- wyjaśnianie wzajemnych relacji środowisko przyrodnicze – człowiek oraz człowiek – środowisko przyrodnicze;
- wykazanie zróżnicowania przestrzennego warunków środowiska przyrodniczego oraz działalności człowieka na Ziemi;
- wykorzystanie wiedzy i umiejętności w celu rozumienia współczesnego świata i miejsca jakie zajmuje w nim każdy człowiek;
- poznawanie zróżnicowania społeczno – gospodarczego i kulturowego społeczeństw na świecie;
- uzasadnianie konieczności racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego (zasada zrównoważonego rozwoju).

III. ZAKRES MERYTORYCZNY KONKURSU

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane poniżej treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie edukacyjnym.

ETAP I (szkolny)

Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych podstawy programowej geografii:

- I. Mapa Polski – pkt 1-3.
- III. Lądy i oceany na Ziemi – pkt 1-3.
- IV. Krajobrazy świata – pkt 1-7.
- V. Ruchy Ziemi – pkt 1 - 6.
- VI. Współrzędne geograficzne – pkt 1-3.
- VII. Geografia Europy – pkt 1-13.

ETAP II (rejonowy):

Na etapie II konkursu obowiązuje również zakres wiadomości i umiejętności I etapu konkursu. Zakres merytoryczny etapu II dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych podstawy programowej geografii:

- XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji – pkt 1-11.

- XV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki – pkt 1-8.
- XVI. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Południowej – pkt 1-9.
- XVII. Wybrane problemy i regiony geograficzne Australii i Oceanii – pkt 1-2.
- XVIII. Geografia obszarów okołobiegunowych – pkt 1-3.

Poszerzenie treści podstawy programowej obejmuje następujące zagadnienia:

1. Obliczenia wysokości Słońca w momencie górowania w pierwszych dniach astronomicznych pór roku oraz obliczanie szerokości geograficznej.
2. Obliczanie czasu na podstawie różnicy długości geograficznej oraz obliczanie długości geograficznej na podstawie różnicy czasu.
3. Międzynarodowa linia zmiany daty.
4. Zmiany zachodzące w atmosferze (przyczyny, skutki, zagrożenia).
5. Ekstremalne zjawiska atmosferyczne (np. burze, trąby, szkwały).
6. Obszary na Ziemi różniące się pod względem gęstości zaludnienia (ekumena, subekumena, anekumena) oraz przyczyny i prawidłowości zróżnicowania rozmieszczenia ludności (czynniki atrakcyjności osadniczej i bariery osadnicze). Lokalizacja na mapie konturowej obszarów o różnej gęstości zaludnienia.

ETAP III (wojewódzki):

Na etapie III konkursu obowiązuje również zakres wiadomości i umiejętności I i II etapu konkursu.

Zakres merytoryczny etapu III dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych podstawy programowej geografii:

- IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy – pkt 1-16.
- X. Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy – pkt 1-16.
- XII. Własny region – pkt 1-4 oraz 6.
- II. Krajobrazy Polski – pkt 1-7.
- VIII. Sąsiedzi Polski – pkt 1-6.

Poszerzenie treści podstawy programowej obejmuje następujące zagadnienia:

1. Regiony geograficzne Polski występujące w pasie nadmorskim, pojezierzy, nizin, wyżyn oraz gór – ich położenie i charakterystyka uwzględniająca cechy środowiska przyrodniczego – rodzaj i właściwości skał, znaczenie wietrzenia i erozji, rola rzeźbotwórcza wód płynących, fal morskich, wiatru, lądolodów i lodowców górskich, rozpoznanie i opis form rzeźby powstałych w wyniku działania czynników rzeźbotwórczych - wód płynących, fal morskich, wiatru, lądolodów i lodowców górskich.
2. Formy ochrony przyrody w Polsce - parki narodowe, ich występowanie i cechy charakterystyczne.
3. Alternatywne źródła energii i ich wykorzystanie w produkcji energii elektrycznej w Polsce.

4. Polska w organizacjach międzynarodowych – UE, NATO. Siedziby oraz cele i działania tych organizacji.
5. Obliczanie współczynnika: przyrostu naturalnego, rzeczywistego, urbanizacji oraz obliczanie średniej gęstości zaludnienia.

IV. LITERATURA DLA UCZNIĄ I INNE ŹRÓDŁA INFORMACJI

1. Podręczniki z geografii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego, przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.
2. Atlasy szkolne – zgodne z aktualną podstawą programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.
3. Flis J., 2008, *Szkolny słownik geograficzny*. WSiP, Warszawa.
4. Mały Rocznik Statystyczny Polski 2021. GUS, Warszawa
5. Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2021. GUS, Warszawa
6. Rocznik Statystyczny Województw 2021. GUS, Warszawa
7. Materiały udostępnione na stronie <https://epodreczniki.pl> do geografii obejmujące zakres szkoły podstawowej.
8. Podręczniki dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia z geografii (zakres rozszerzony) w liceum ogólnokształcącym – w zakresie poszerzeń wymagań konkursowych w stosunku do wymagań opisanych w podstawie programowej dla szkoły podstawowej.
9. Stasiak J., Zaniewicz Z. 2017 (i nowsze), *Geografia. Vademecum. Matura*. Wydawnictwo Operon, Gdynia
10. Łękawa A., 2019 (i nowsze), *Vademecum matura. Geografia*. Wydawnictwo GREG, Kraków

V. INFORMACJE DOTYCZĄCE WARUNKÓW KONKURSU

Uczestnicy każdego etapu konkursu powinni dysponować:

- Przyborami do pisania – długopis czarno lub niebiesko piszący.
- Linijką z podziałką centymetrową, przydatną do sporządzania rysunków, schematów i wykresów.
- Kalkulatorem prostym, pozwalającym na dokonanie czterech działań arytmetycznych (ewentualnie także wyciąganie pierwiastka kwadratowego).

Arkusze zadań etapu szkolnego, rejonowego i wojewódzkiego będzie zawierał barwne ilustracje i zdjęcia.

Uczestnicy nie mogą wносить do sali, w której odbywa się konkurs, żadnych urządzeń telekomunikacyjnych i środków łączności (w tym smartwatch).